

ЭЛСЭЛТИЙН ЕРӨНХИЙ ШАЛГАЛТ-2019

МОНГОЛ ХЭЛНИЙ ХИЧЭЭЛИЙН ШАЛГАЛТЫН ДЭВТЭР

САНАМЖ, ЗӨВЛӨГӨӨ

1. Шалгалт **80 минут** үргэлжилнэ.
2. Хариултын хуудсыг зохих зааврын дагуу анхааралтай бөглөөрэй.
3. Хариултын хуудсан дээрх **“ХЯНАЛТЫН ХЭСЭГ”**-т ямар нэгэн тэмдэглэгээ хийхгүй байхыг анхаарна уу.
4. Хариултын хуудсан дээр зөв хариултад харгалзах (A) дүрсийг будаж (●) тэмдэглээрэй. Үүнээс өөрөөр тэмдэглэсэн, эсвэл давхар сонголт хийсэн тохиолдолд таны хариулт хүчингүйд тооцогдох болно.
5. Шалгалтын хугацаа дуусаж, хонх дуугарсны дараа хянагч багшийн тараах **“БАГАНАН КОД”**-ыг зураасны дагуу 2 хуваагаад 1 хувийг хариултын хуудасны **“Баганан код наах хэсэг”**-т, нөгөөг гэрээний хуудасны **“Баганан код наах хэсэг”**-т сумны дагуу наагаарай.
6. Шалгалтын материалыг БҮТ-д төвлөрүүлэн татаж, хадгална.

НЭГДҮГЭЭР ХЭСЭГ. СОНГОХ ДААЛГАВАР

Санамж:

1. Эхийг анхааралтай уншиж ойлгоод, даалгаврыг гүйцэтгээрэй.
2. Асуулт даалгавар бүрийг дуустал уншиж ойлгоорой.
3. 1-13 сорилыг эхийн утга санаатай холбож ажиллаарай.
4. Сонгох даалгавраас зөвхөн нэгийг сонгоорой. (Даалгавар бүр 2 оноотой)

ӨЭЛҮН ЭХ

“Алив охин минь, энэ утасны ээдрээг гаргаад орхи!” гэж Өэлүн эх хэлээд, ширдэг дээр овоолсон торгон утасны зүг заалаа. Бөртэ хатан ойрдоо хийгээгүй ажилд баахан тээршээвч утсыг өвөр дээрээ аваад, махлаг хуруугаараа сэмлэн ялгах зуур өөр лүүгээ ширтэн буй хадам эхийн харцыг мэдэрч, түгшин эмээж суужээ.

“Иймэрхүү ажлаас сүрхий төсөөрөх нь дээ, чи минь” гэж эх хэлснээ, “Чиний буруу алга. Эзэн эр чинь өнөө Хар тэргүүтний хаан. Тийм болохоор чи утас ялгах биш, ширэлдэн холбогдсон тэр олон ихсийн үг санааг ялган тунгаах илүү бэрх ажилтай хүн шүү дээ” гэж үгээ залгахад нь Бөртэ аг чиг сууж, Тэмүүжинтэй дэр нэгтгэхээс өмнө энэ хатуу чанд эхийн зовон зүдэж яваа сургийг сонсож, аймсан байснаа дурсана. Есүхэй баатрын нас нөгчсөнийг дуулаад, эцэг Дэй сэцэн нь охиныхоо хувь тавиланд хэрхэн түгшиж байгааг Бөртэ гадарласан. Нэгэнтээ Тэмүүжиний гэрт очно гэдгээ мэдэж байсан болохоор охин өөрөө ч Есүхэйн хөвгүүдийн сургийг шимтэн чагнадаг байжээ.

...Одоо Бөртэгийн дэргэд суугаа зөөлөн харцтай, наснаасаа эрт өтөлсөн буурал эмэгтэйд тэр үеийн Өэлүний өнгө жавхаа бараг алга болсон ч сөргөхийн аргагүй сургамжтай үгс нь хэвээрээ, илүү ч гүн утгатай болсон ажаам.

“Эдэрсэн утсыг тэвчээрээр эвт нь оруулахаас бус, хүчээр хийж хэрхэвч үл болох. Энэ бол хатдын залуу байхаасаа л сурах ажил. Хэрвээ үр хөвгүүд, эзэн эрээ өөд татсугай хэмээвэл чухам эдэрсэн утсыг салгах мэт хичээвэл зохилтой. Ганц хайрлалтай нь үүнийг санах эхнэр даанч ховор. Харин чи өөр хүн. Хөвгүүдийн чинь зан ааль надад их л сайшаагдана. Өгөөдэй, Толуй хоёр төвшин болоод нягт чамбай. Гэвч...чи, Тэмүүжин хүүг минь баахан мартсан мэт...” Энэ үгэнд Бөртэ ичих, цочих хосолж эхийн зүг харвал Өэлүн инээмсэглэсэнгүй харц нь сүрхий шаардах өнгөтэй. Бөртэ толгой бөхийж:

“Эх өршөө. Хүү тань өнөө их бага олон аймгийг хамтатган захирсан хаан бус уу. Түүнийг сурган залах гэгч яахан санаанд багтана” гэвэл, Өэлүн шүүрс алдаад: “Чухамдаа гэрийн гаднах үйл бидэнд хамаагүй. Гэвч дотоод, гадаад ажил цөм нийлж, нэгэн айлын үйлс болдог. Айл гэрээс үл хамаарах төр гэж үгүй. Би чамайг эрх мэдэлдээ олтгойрох хүн гэж ер үл бодном. Гагцхүү эзэн эрийнхээ ааш занг хөвгүүдийнхээсээ багагүй ажиж байгаасай гэж хүснэ. Эртнээс сургаснаар арга билиг гэгч энэ бөлгөө. Арга гэж нар болой. Нар гэгч эр. Эрийн чанар хатууд түшжээ. Тэгвэл билиг гэгч сар буюу эм. Эмийн чанар зөөлнийг эрхэмлэнэ. Мэргэд гэдэг бол нар сарыг хамтатгасан хурмаст гэвээс болно” гэв...

Т. Мандир

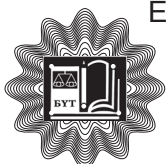
1. Өэлүн эх, Бөртэ хатанд хандан “Утасны ээдрээг гаргаад орхи” гэж хэлсний учир юу вэ?
  - A. Ураг удмын ахан дүүс нь хоорондоо эвлэхгүй их харгалдаантай байсан учраас
  - B. Их хааны эх болон хатдын дунд зөрчил маргаан байнга гараад байсан учраас
  - C. Оёж шидэх үйл үйлдэхэд утас нь байнга эдэрч орооцолдоод болохгүй байсан учраас
  - D. Үр хөвгүүд, эзэн эрээ эвтэй, хүчтэй байлгах арга ухааныг сургамжилъя гэсэн учраас
  - E. Бөртэ хатан ойрдоо огт ажил хийхгүй цааргалж, хойшлуулаад байдаг болсноос
2. Аль өгүүлбэр нь Бөртэ хатан, Өэлүн эхийн зүдэж буйг мэдсэн цаг хугацааг илэрхийлж байна вэ?
  - A. Зөөлөн харцтай, наснаасаа эрт өтөлсөн буурал эмэгтэй.
  - B. Хатан ойрдоо хийгээгүй ажилд баахан тээршээсэн.
  - C. Нэгэнтээ, Тэмүүжиний гэрт очно гэдгээ мэдэж байсан.
  - D. Энэ бол хатдын залуу байхаасаа л сурах ажил.
  - E. Тэмүүжинтэй дэр нэгтгэхээс өмнө сургийг сонсож байсан.

3. Үгийн утгыг зөв харгалзуулсан хэсгийг олоорой.
1. ээдрээ	a. чимээ аниргүй
2. аг чиг	b. бэрхшээх, төвөгшөөх
3. тээршээх	c. ширэлдэж орооцолдох
4. аймсах	d. үймэрч уймрах
- A. 1c,2b,3a,4d   B. 1a,2b,3c,4d   C. 1c,2a,3b,4d   D. 1c,2d,3b,4a   E. 1d,2b,3a,4c
4. Эхийн сэдвийг сонгоорой.
- A. Эх хүний эрхэм нандин сургаалын тухай
B. Чингис хаан олон аймгийг нэгтгэсэн тухай
C. Бөртэ хатны ухаажин, урамшиж буй тухай
D. Ээдэрсэн утасны орооцолдоог гаргах тухай
E. Их Монгол улсын хүчирхэгжсэн тухай
5. Эхийн гол санаанд тохирох хэлц аль нь вэ?
- A. Ёсчлон явбал хурчлан бууна
B. Бүгдээрээ хэлэлцвэл буруугүй, бүлээн усаар угаавал хиргүй
C. Бие шулуун бол сүүдэр буруугүй
D. Сэтгэл сайхан бол өнгө нь сайхан
E. Ёсыг ёроолоос нь, учрыг угаас нь
6. Зохиогчийн хэлэх гэсэн санааг илэрхийлсэн өгүүлбэр аль нь вэ?
- A. Чухамдаа гэрийн гаднах үйл бидэнд хамаагүй.
B. Айл гэрээс үл хамаарах төр гэж үгүй.
C. Дотоод, гадаад ажил цөм нийлж, нэгэн айлын үйлс болдог.
D. Чухам ээдэрсэн утсыг салгах мэт хичээвэл зохилтой.
E. Би чамайг эрх мэдэлдээ олтгойрох хүн гэж ер үл бодном.
7. “Хэрвээ үр хөвгүүд, эзэн эрээ өөд татсугай хэмээвэл чухам ээдэрсэн утсыг салгах мэт хичээвэл зохилтой. Ганц хайрлалтай нь үүнийг санах эхнэр даанч ховор. **Харин** чи өөр хүн.” гэсэн өгүүлбэрт байгаа эсрэгцүүлэн холбох үг ямар үүргээр орсон бэ?
- A. Хөвгүүдээ төвшин болоод нягт нямбай болгож хүмүүжүүлснийг тодруулах
B. Бөртэ бусад хатдаас илүү тэвчээртэйг тодруулах
C. Ээдэрсэн утсыг салгах мэт хичээдэг ухаалаг болохыг тодруулах
D. Үр хүүхдээ зөв үйлд сургаж байгааг тодруулах
E. Эрх мэдэлдээ олтгойрдоггүй шинжийг тодруулах
8. “...Одоо Бөртэгийн дэргэд суугаа зөөлөн харцтай, наснаасаа эрт өтөлсөн буурал эмэгтэйд тэр үеийн Өэлүний өнгө жавхаа бараг алга болсон ч сөргөхийн аргагүй сургамжтай үгс нь хэвээрээ, илүү ч гүн утгатай болсон ажаам” гэсэн хэсгээс зохиогчийн үнэлгээ дүгнэлтийг илэрхийлэх хамгийн чухал үг хэллэгийг олоорой.
- A. наснаас эрт өтөлсөн буурал эмэгтэй
B. өнгө жавхаа алга болсон ч сөргөхийн аргагүй
C. зөөлөн харцтай, буурал эмэгтэй
D. үгс нь хэвээрээ, илүү ч гүн утгатай болсон
E. сургамжтай үгс нь хэвээрээ
9. “Ээдэрсэн утас” гэсэн дүрслэлийн далд утгад тохирох нь аль вэ?
- A. Хэрвээ үр хөвгүүд, эзэн эрээ өөд татсугай хэмээвэл чухам ээдэрсэн утсыг салгах мэт хичээвэл зохилтой.
B. Энэ бол хатдын залуу байхаасаа л сурах ажил.
C. Утас ялгах биш, ширэлдэн холбогдсон ихсийн үг санааг ялган тунгаах
D. Мэргэд гэдэг бол нар сарыг хамтатгасан хурмаст гэвээс болно.
E. Өгөөдэй, Толуй хоёр төвшин болоод нягт чамбай.
10. “...Өөр лүүгээ ширтэн буй хадам эхийн харцыг мэдэрч, **түгшин эмээж** суужээ” гэсэн өгүүлбэрийн онцолсон үгийг аль хэлцээр солин найруулбал тохирох вэ?
- A. зүрх догдлох   B. айхаа арьсанд боох   C. зүрх амаар гарах
D. зүрх алдах   E. зүрх гаргах

11. Төгсгөлийн цогцолборт байгаа үг хэллэгийн дарааллыг ажиглаад цэгийн оронд тохирох үгийг сонгоорой.
их бага, эрх мэдэл, дотоод гадаад, айл гэр, нар сар, ааш зан, ...
- A. хувь тавилан   B. өнгө жавхаа   C. арга билиг
D. хатуу чанд   E. үр хөвгүүд
12. Өгүүлбэрт онцолсон баймж бүтээвэртэй ойролцоо утгатай нөхцөлийг олоорой.
Өэлүний өнгө жавхаа бараг алга болсон Ч сөргөхийн аргагүй сургамжтай үгс нь хэвээрээ.
- A. –соор   B. -ж   C. -оод   D. -н   E. -вч
13. “Ээдэрсэн утсыг тэвчээрээр эвт нь оруулахаас бус, хүчээр хийж хэрхэвч үл болох. Энэ бол хатдын залуу байхаасаа л сурах ажил. Хэрвээ үр хөвгүүд, эзэн эрээ өөд татсугай хэмээвэл чухам ээдэрсэн утсыг салгах мэт хичээвэл зохилтой” гэсэн хэсэгт ямар өнгө аяс илэрч байна вэ?
- A. халагласан   B. хөөрхийлсэн   C. сургамжилсан   D. биширсэн   E. бахархсан
14. “Тэмүүжин, Бөртэ тэргүүтэй хөвгүүд, бэрс, шадар, баатруудыг үтэр цуглуул...” гэсэн өгүүлбэрт цуваа цэг хэрэглэсний учир юу вэ?
- A. Зохиолын том бүлэг, их хэсгийг орхисон тул мөрлөсөн цэг хэрэглэсэн.
B. Өгүүлбэрийн дунд хэлэлгүй орхисон үгийн оронд цуваа цэг хэрэглэсэн.
C. Мэгдэж түгдэрсэн тул цуваа цэг хэрэглэсэн.
D. Эш татсан зүйлийн энд тэндээс орхисон тул цуваа цэг хэрэглэсэн.
E. Үг, өгүүлбэр төгссөн боловч зохиогч санаагаа бүрэн гаргаж чадаагүй дутуу орхисон тул цуваа цэг хэрэглэсэн.
15. Ойролцоо утгатай үг бүхий хэлцийг олоорой.
- A. Баруун чихээр ороод, зүүн чихээр гарах
B. Надад инээд, чамд ханиад
C. Сайн эр урдаа шархтай, муу эр хойноо шархтай
D. Гэмтэйгээс гэтэлгэсэн, гайтайгаас гаргасан
E. Торгон дээлтэй хүнийг бөөлжихөд өрмөг дээлтэй хүн ч жигшинэ
16. Доод найруулгын зэрэг бүхий өгүүлбэрийг сонгоорой.
- A. Таны хэлсэн мэргэн үг миний толгойд хадаатай.
B. Мөрөн дээрх бөндгөрөө мэдэж хэлээрэй.
C. Их багштаны тэргүүнд эрдэм гэгч ойгүй ээ.
D. Хүний толгойд олон юм бодогддог.
E. Тэргүүтнийг дэлдийлгэж, толгойтныг бөхийлгөх
17. “ч” бүтээвэр нь зэрэгцүүлэн онцлох утга ялгаж байгаа хэсгийг олоорой.
- A. Бид эндээс гарч, тэднийг дагууллаа.
B. Малч хүний гярхай чанар өөр юм.
C. Багш ч ирлээ, бид ч цуглалаа.
D. Чихэр амттай боловч жингээр идэж болохгүй.
E. Яавч засрахгүй яриатай хүн шүү.
18. Адилтгасан дүрслэл бүхий өгүүлбэрийг сонгоорой.
- A. Алтай дүүрэн арван түмэн, хонгор бараан адуутай...
B. Долоон цагаан тохомтой, хөтлийн цагаан деш хар эмээлтэй...
C. Гучин алд иштэй, сумт улаан шадтай...
D. Шүр сайхан дэлтэй, сувд сайхан сүүлтэй...
E. Бугын тарганыг, булганы харыг намнаж...
19. “Ширнэн гуай **сүүлдээ** манай ажлын газар жижүүр хийдэг болсон юм” гэсэн өгүүлбэрийн онцолсон гишүүний утга, үүргийг зөв тодорхойлсон хэсгийг олоорой.
- A. “манай ажил” гэснийг орны утгаар дэлгэрүүлэх үүрэгтэй.
B. “хийдэг болсон юм” гэснийг хугацааны утгаар дэлгэрүүлэх үүрэгтэй.
C. “жижүүр” гэснийг орны утгаар дэлгэрүүлэх үүрэгтэй.
D. үйлийн эзний утга илэрхийлсэн гол гишүүний үүрэгтэй.
E. “ажлын газар” гэснийг шинж чанарын утгаар дэлгэрүүлэх үүрэгтэй.

20. Нийлмэл үгийн бүтсэн аргыг ажиглаад цэгийн оронд тохирохыг сонгоорой.
эрх чөлөө, газрын үнэр, арга ухаан, тулганд өрдөх,.....
- A. үгэнд баясах   B. хүнээс асуух   C. хүрэн үнээ   D. улс төр   E. насны намар
21. Төрөл биш үгийг олоорой.
- A. туурга   B. туувар   C. тууварчин   D. туугч   E. тууварла
22. Үндсэн утгаараа байгаа холбоо үгийг сонгоорой.
- A. нэр хөөдөх   B. нэр харах   C. нэр зүүх   D. нэр хугарах   E. нэр өгөх
23. Дуурайх язгуур бүхий үгийг олоорой.
- A. далийх   B. хазайх   C. шархийх   D. муруйх   E. сарийх
24. Эдгээр үгэнд бүтээвэр залгаж бичихэд гийгүүлэгч нэмэгдэх үгийг олоорой.
- A. дотно+ы   B. Хэрлэн+ий   C. төгсөх+ийн   D. жолооч+ийн   E. зуслан+ийн
25. Бүгдийг зөв бичсэн хэсгийг сонгоорой.
- A. нисч, гэсч, дуусч   B. харчхаад, эмээллээ, товчилбол
C. түүхчдийг, тооцуулашгүй, сарнишгүй   D. тэмээчний, нутгийн, нөхцөлөөр
E. нутгийнханы, харуусаж, нөхөгдшгүй
26. “ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ ᠴᠢᠭᠠᠨ” гэсэн холбоо үгийг зөв уншаарай.
- A. гүвээний цаана   B. хөвгүүний цаана   C. хөвөөний зах
D. хөвгүүний цаана   E. ховооны цаана
27. “ой” гэсэн үгэнд харьяалахын тийн ялгалын нөхцөл дагуулсныг олоорой.
- A.   B.   C.   D.   E.
ᠣᠶ   ᠣᠶ   ᠣᠶ   ᠣᠶ   ᠣᠶ
ᠣᠶ   ᠣᠶ   ᠣᠶ   ᠣᠶ   ᠣᠶ
28. Хатуу дэвсгэрээр төгссөн хэсгийг сонгоорой.
- A.   B.   C.   D.   E.
ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ
ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ
29. Тодотгон холбох нөхцөлөөр зөв хувилгасныг олоорой.
- A.   B.   C.   D.   E.
ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ
ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ
30. Уншаад холбох эгшгийн дүрмээр бичсэн үгийг олоорой.
- A.   B.   C.   D.   E.
ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ
ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ   ᠠᠨᠢᠭᠦᠨᠢ

31. Уншаад зөв харгалзуулсан хэсгийг сонгоорой.

- 1.
- 2.
- 3.

- a. Австрали
- b. автомат
- c. автобус

- A. 1c,2a,3 b
- B. 1a,2 b,3c
- C. 1a,2c,3b
- D. 1c,2 b,3a
- E. 1b,2 a,3c

32. “Үтэр түргэн ирэв” өгүүлбэрийн онцолсон үгийг зөв бичсэнийг олоорой.

- A.
- B.
- C.
- D.
- E.

33. “Би **отгондоо** илүү их хайртай” гэсэн өгүүлбэрийн онцолсон үгийг хэрхэн бичих вэ?

- A.
- B.
- C.
- D.
- E.

34. “

- A. төмрийн хөрөө
- B. ан гөрөө
- C. хот хүрээ
- D. цан хяруу
- E. хэрээ шувуу

35. Уншихдаа онцолсон үгийн бичлэгийг ажиглаад, бүгдийг зөв бичсэн хэсгийг сонгоорой.

- A.
- B.
- C.
- D.
- E.

ХОЁР ДУГААР ХЭСЭГ. ХАРГАЛЗУУЛАХ ДААЛГАВАР**Санамж:**

1. Энэ хэсэг сонгох даалгавар биш тул харгалзааг зөв тогтоож, хариуг будаарай.
2. Зөв харгалзуулсан хариулт бүр нэг оноотой.

2.1. Хэлцийг утгатай нь харгалзуулаарай.

a. улаан мөндөр буулгах	1. хоол унд хомс
b. улаан нүдлэх	2. шунахайрах
c. улаан эсгий залгихад хүрэх	3. ихэд загнах
d. улаан нүүрээрээ учрах	4. бужигналдаж сүйд болох
e. улаанаар эргэх	5. халз уулзах

2.2. “Монголын нууц товчоо” зохиолын эшлэлийг хам сэдэвтэй зөв харгалзуулаарай.

a. Хулгана жил /1228/ Хэрлэний Хөдөө аралд хурж, Чингис хааны гэрээсэлсэн ёсоор Өгөөдэйг хаан өргөмжлөв.	1. Түүхийн хам сэдэв
b. Хасар, Тататунгааг багш барин, бичиг хууль, цэргийн бодлого тэргүүтэн олон зүйл бичиг заалгаж, удалгүй сурав.	2. Шашин шүтлэгийн хам сэдэв
c. Тэмүүжин өөрөө Бурхан халдун дээр бууж, бүсээ хүзүүндээ эрх мэт өлгөж, малгайгаа гарт сэгэлдэрч, гараараа өвчүүгээ даран, наран өөд хандаж, Бурхан халдунд есөнтөө сөгдөж, өчил өчин, сацал сацав.	3. Нийгмийн /ахуй/ хам сэдэв
d. “Боорчи баруун гарын түмнийг захирах ноён болов. Мухулай го ван болж зүүн гарын түмнийг захирах ноён болов. Одоо Наяа төв түмнийг захирах ноён болтугай” гэж зарлиг болов.	4. Улс төрийн хам сэдэв
e. Сорхоншарын гэрийн тэмдэг нь шөнө турш үүр цайтал сүү самарч, эсэг/айраг/-ээ бүлэх бүлгээ.	5. Соёлын хам сэдэв

2.3. Зөвийг нь олж сонгоорой.

		1.	2.	3.
a	Балархай эгшиг гээгдэхгүй үг	нөхөд+ийг	дээдэс+ийг	эрсдэл+ийг
b	“ё”-г шууд залгаж бичих үг	оё+ё	оролц+ё	бод+ё
c	Зөөлний тэмдэг “и” болохгүй үг	барь+мал	ахь+даг	хорь+дог
d	Эр үгэнд “ы” бичих үг	бодомж	навчис	худалч
e	“-г” залгавар залгах үг	хэлтэс	үндсэн	хөгшин

2.4. Дүрс ялган бичих үгсийг тохирох утгатай нь харгалзуулаарай.

a.	1. өрх гэр
b.	2. сайныг ерөө
c.	3. тоглоом өрөх
d.	4. зочны өрөө
e.	5. орд өргөө

СОНСОХ ДААЛГАВАР

Гүйцэтгэх хугацаа: 15 минут [10 оноо]

Санамж:

- Эхийг анхааралтай сонсоод асуултад хариулаарай.
- Хариултын хувилбараас зөвхөн нэгийг сонгож, хариултын хуудасны /36-40/ зааврын дагуу будаарай. Хариулт бүр 2 оноотой.

36. “би” баатрын балчирхан бага насны мөрөөдлүүдээс “гар нь ганзаганд, хөл нь дөрөөнд хүрэх” гэсэн хэлцтэй дүйх утгатайг нь сонгоорой.
- Цэнхэр уулсын чанадад хот гэж нэг ариун дагшин оронд очих
  - Чихэр жимс, бал бурмыг авчирч, айл саахалтынхандаа түгээх
  - Хурдхан шиг өсөж, тэнгийн булан даахуйц эр болох
  - Үдэш шандан дээр очиж, морио услаад, онгоцоо усаар дүүргэх
  - Нутаг дээрээ өрөөстэй нь орхисон чулуун тоглоомоор тоглох
37. Нүүдэлчдийн ахуй амьдралыг аль өгүүлбэрт дүрсэлсэн байна вэ?
- Дөчин насны дөрөөнд гишгэсэн ч өөрийгөө хөдөөгийн хүүхэд гэж бодож явдаг
  - Тэр үед хот ороод буцаж ирэхийн тухайд санаж явснаас биш шингэнэ гэж бодоогүй.
  - Зарим нь арав хорин жил зэргэлдээ аж төрсөн хэрнээ бие биенээ таньдаггүй.
  - Хаврын их нүүдэл аараг борхон толгодын шилээр дэнхэн данхан давна.
  - Би он цагийн урсгалд хөдөөгийн ааш араншингаа сэвтүүлэхээс эмээдэг.
38. “би” баатар нь хотынхон хөдөө нутгаараа бахархахгүй байгаагийн гол учрыг юу гэж дүгнэсэн бэ?
- Чөлөөтэй нэг сайхан эргэцүүлэн бодох завгүй тул
  - Ном эрдэмд сэтгэлээ зориулсан юм үзэж, нүд тайлсан тул
  - Нүдээ гөлөртөл цангасан малд ганц ховоо ус хийж өгч үзээгүй тул
  - Гоёж гооддог шигээ өнгө хуурамчхан зантай, атаа жөтөөч хүмүүс тул
  - Арав хорин жил нэг байшинд аж төрсөн хэрнээ бие биенээ таньдаггүй тул
39. Хөдөөгийн хүүхдийн араншинд *хамаарахгүйг* нь сонгоорой.
- Эрт ухаажиж, чулуу таалцахын оронд чөдөр зангидаж сурсан.
  - Өртөг өнгө хоёр шингэсэн оньсон тоглоомоор тоглож өссөн.
  - Үг яриа нь хүртэл төвшин, сонсголонтой, элдэв гоёл чимэггүй.
  - “Мал ирж юу магад уу” гэж бодоод, онгоцоо усаар дүүргэж орхидог.
  - Боргоцой бяцхан гартаа харандаа барьж, дэнгийн гэрэлд үсэг холбож суусан
40. “Өөрөөсөө байн байн эрж, өврөө тэмтэрч үзээд байдаг” зүйл нь юу вэ?
- Хэлхсэн бодол
  - Чихэр жимс, бал бурам
  - Өнчин ишиг
  - Хөдөөгийн араншин
  - Чулуун тоглоом

